

КАК ДА ГОВОРИМ С МЛАДИТЕ ХОРА ЗА НАРКОТИЦИ

Уважителен
и приобщаващ
език?

Как да комуникираме
с медиите?

Младежки
работници?

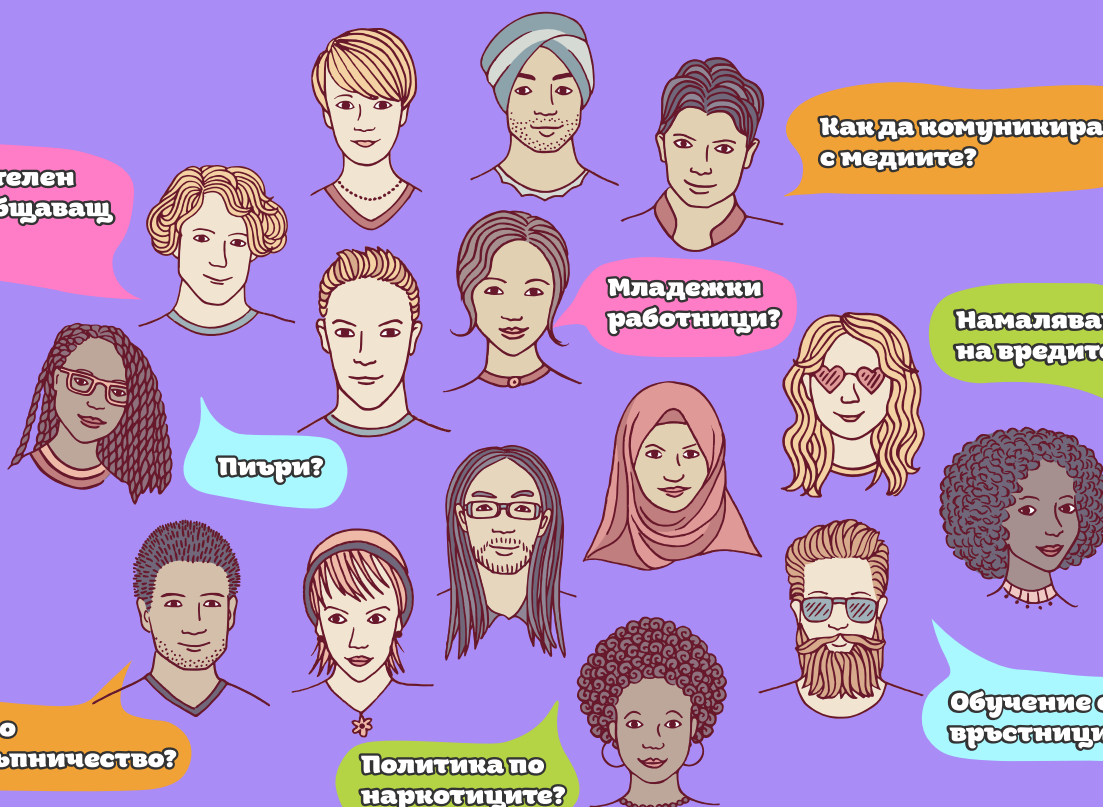
Намаляване
на вредите?

Пиѐри?

Видео
застъпничество?

Политика по
наркотиците?

Обучение сред
връстници?

Автори — Елиза Курцевич, Ига Йежиурска, Ирена Молнар, Ищван Габор Такач, Катажина Смуковска, Петер Сароси, Роксана Карчевска.

Преводач — Александра Иванова.

Редактор — Юлия Георгиева.

Графичен дизайнер — Екатерина Волошина.

Благодарности

Авторите изразяват своята благодарност към партньорите на проекта: Евразийска асоциация за намаляване на вредите (EHRA), Младежки организации за борба с наркотиците в Европа (YODA), Фондация „Rights Reporter“ (RRF), неправителствена организация „Young Wave“, неправителствена организация „Re Generation“, Културна и младежка организация „Presumptive“ (VAKU), Център за хуманни политики, Фондация „SMART“, както и на участниците в обученията по проект LET ME за отделеното времето и ценния принос за това ръководство.

Позоваването на източника е необходимо при частично или пълно ползване на публикацията. Препоръчителен формат на цитиране:

Е. Курцевич, И. Йежиурска, И. Молнар, И. Габор Такач, К. Смуковска, П. Сароси, Р. Карчевска Как да говорим с младите хора за наркотици — Ръководство за хора, работещи с младежи, и връстници:. Вилнюс, Литва: Евразийска асоциация за намаляване на вредите (EHRA), 2022. [<https://drugeducationyouth.org/manual-on-drug-education/>]

Настоящата публикация е достъпна на български, английски, унгарски, полски и сръбски езици на адрес: <https://drugeducationyouth.org/>

Докладът е разработен в рамките на проект „Да поговорим за наркотици – нови методи за комуникация с младите хора“ (LEt’s talk about drugs – new MEthods of communication with youth – LET ME), финансиран от Европейската комисия (програма ЕРАЗЪМ+).

Уточнение

Подкрепата на Европейската комисия за изготвянето на тази публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява единствено мненията на авторите. Нито Комисията, нито Националната агенция могат да носят отговорност за каквато и да е употреба на информацията, съдържаща се в настоящия документ.

	Съкращения	6
	Въведение	10
	ГЛАВА 1	
	Политика в областта на наркотиците, намаляване на вредите и превенция	14
1.1	Политика в областта на наркотиците	16
1.2	Въведение в нормативната рамка за контрол на наркотиците	18
1.2.1	Международни нормативни рамки за контрол на наркотиците	19
1.2.2	Нормативни рамки за контрол на наркотиците на европейския съюз	22
1.2.3	Национални нормативни рамки за контрол на наркотиците	26
1.3	Намаляване на вредите	30
1.3.1	Цели на намаляването на вредите	31
1.3.2	Принципи на намаляването на вредите	31
1.3.3	Примери за интервенции за намаляване на вредите и как те могат да бъдат прилагани в работата с млади хора и връстници	32
1.3.3.1	Нощен аутрич/работа на партита/обучение чрез връстници	32
1.3.3.2	Проверка на наркотици (тестване)	36
1.3.3.3	Превенция на ХИВ/СПИН, грижа и подкрепа	39
1.4	Превенция	40
1.4.1	Цели на превенцията	40
1.4.2	Видове превенция	40
1.4.2.1	Първична, вторична и третична превенция	41
1.4.2.2	Универсална, селективна и индикативна превенция	42
1.4.2.3	Превенция на средата, превенция на развитието и информационна превенция	42
1.5	Разлики между обучение, свързано с наркотици, и превенция на употребата на наркотици	44
1.6	Какво работи и какво не работи при обучението, свързано с наркотици	45
1.7	Използване на уважителен и приобщаващ език при комуникация с младите хора	50
1.7.1	Водещи принципи за уважителен език	50
1.7.2	Примери за уважителен и приобщаващ език	51

	ГЛАВА 2	
	Работа с младежи и обучение между равни	54
	Работа между равни —какво е това? Как и кога е ефективна?	54
2.1	Теоретична рамка на работата с връстници	56
2.2	Форми на програми с връстници и теми, които може да обхваща	58
2.3	Кой кой е? Определения за човек, работещ с младежи, човек, работещ с връстници и обучител връстник	60
2.4	Официално и неофициално обучение чрез връстници	60
2.5	Етика в програмите, основани на подхода за обучение чрез връстници	60
2.6	Планиране на обучение чрез връстници	62
2.6.1	Оценка на нуждите	62
2.6.2	Оценка на ресурсите	63
2.6.3	Формулиране на програма за обучение чрез връстници	64
2.6.4	Разработване на интервенция	65
2.6.5	Управление и мобилизиране на ресурси	65
2.6.6	Предоставяне на програмата и мониторинг	66
2.6.7	Окончателни оценки	66
2.6.8	Разпространение и подобряване	66
2.7	Развиване на умения	67
2.7.1	Какви умения са необходими за един човек, работещ сред равни, или за един обучител връстник?	67
2.7.2	Привличане и подбор на хора, работещи сред равни и обучители връстници	67
2.7.3	Меки умения	67
2.7.3.1	Почтеност	67
2.7.3.2	Комуникативни умения	68
2.7.3.3	Междоличностни умения	69
2.7.3.4	Разрешаване на проблеми	69
2.7.4	Правила и задължения на хората, работещи с връстници, и обучителите връстници	70
2.8	Пренасочване и консултация	74
2.9	Грижа за себе си	75

	ГЛАВА 3	
	Медийно и видео застъпничество при работата с младежи	76
3.1	Как се комуникира с медиите	76
3.1.1	Въведение: Защо е задължителна комуникацията с медиите	76
3.1.2	Как се създават силни послания за медиите	78
3.1.3	Защо предаването на послание е предизвикателство?	79
3.1.4	Какво прави медийните послания запомнящи се?	80
3.1.5	Видове медийни послания	81
3.1.6	Слогани в сравнение с послания	82
3.1.7	Какъв е проблемът с медиите?	82
3.1.7.1	Работа с медиите: 10 съвета за организации на гражданско общество	83
3.1.7.2	Даване на интервю: какво трябва да знам?	85
3.1.7.3	Проактивни инструменти за комуникация с медиите	86
3.1.7.4	Телевизионни/видео интервюта: изкуството да произнасяте добри самостоятелни фрази	87
3.1.7.5	Съвети за подобряване на представянето по време на телевизионни интервюта	88
3.2	Видео застъпничество	89
3.2.1	Въведение	89
3.2.2	Какво е видео застъпничество?	89
3.2.3	Силните страни на видео застъпничеството	90
3.2.4	Недостатъците на видео застъпничеството	90
3.2.5	Примери за видео застъпничество	91
3.2.5.1	Документиране	91
3.2.5.2	Образоване	94
3.2.5.3	Мобилизиране	94
3.2.6	Видео формати	95
3.2.7	Преди да излезете и да снимате	89
3.2.7.1	Оборудването	97
3.2.7.2	Основни термини във видеографията	99
3.2.8	Композиране на видео	100
3.2.9	Държане и движение с камерата или телефона	102
3.2.10	Настройки на камерата	102
3.2.11	Подготовка на интервю от гледната точка на човека с камерата	104
3.2.12	Когато сте репортер	104
3.2.13	Безопасност и съгласие, скриване на самоличност	105
3.2.14	Няколко съвета за редактирането	105

Съкращения

APSC	Разширена фотосистема тип-С (Advanced Photo System type-C)
BBC	Би Би Си, Британска радиоразпръсквателна корпорация (British Broadcasting Corporation)
CND	Комисия за наркотичните вещества (Commission on Narcotic Drugs)
COVID	Коронавирусна инфекция
DoP	Директор на фотография
DSLR	Цифров огледално-рефлексен фотоапарат (Digital Single Lens Reflex)
EHRA	Евразийска мрежа за намаляване на вредите (Eurasian Harm Reduction Network)
EHRN	Европейски център за мониторинг на наркотиците и наркоманиите (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction)
EMCDDA	Европейски център за мониторинг на наркотиците и наркоманиите (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction)
EQ	Коефициент на емоционална интелигентност

FPS	Кадри в секунда
GC/MS	Газова хроматография/масспектрометрия
HCLU	Унгарски съюз за граждански свободи (Hungarian Civil Liberties Union)
HDD	Твърд диск
HPLC	Високоэффективната течна хроматография
IDPC	Международен консорциум за политики относно наркотиците (International Drug Policy Consortium)
INDIT	Интегрирана терапевтична институция по наркотиците, Унгария (Integrated Drug Therapeutic Institution)
INPUD	Международна мрежа на хората, които употребяват наркотици (International Network of People who Use Drugs)
IQ	Коефициент на интелигентност
MILC	Безогледален фотоапарат със сменяеми обективи
PR	Връзки с обществеността

Съкращения

Q&A Въпроси и отговори

RRF Фондация „Rights Reporter“

S.M.A.R.T. Specific (конкретни), Measurable (измерими), Attainable (постижими), Relevant (съотнесими), Time-bound (ориентирани във времето)

STBBI Инфекции, предавани по полов и кръвен път

SUCCESS Simple (проста), Unexpected (неочаквана), Concrete (конкретна), Credible (достоверна), Emotional (емоционална) Story (история)

SWOT Strengths (силни страни), Weaknesses (слаби страни), Opportunities (възможности), Threats (заплахи)

TLC Тънкослойна хроматография

VAKU Културна и младежка организация „Presumptive“ (Presumptive Cultural- and Youth Organisation)

WB Баланс на бялото

YODA Младежки организации за борба с наркотиците в Европа (Youth Organisations for Drug Action in Europe)

ЕС Европейски съюз

НПВ Нови психоактивни вещества

НПО Неправителствена организация

ООН Организация на обединените нации

пр.н.е. преди новата ера

СЗО Световна здравна организация

Въведение

Съществуващото на европейско ниво обучение, свързано с наркотици, не отговаря напълно на нуждите на младите хора, които употребяват наркотици. В училищата обучението, свързано с наркотици, се фокусира единствено върху подходите за превенция, докато в неформална обстановка (включително сред младежките организации и другите извънучилищни дейности) темата за наркотиците почти никога не се обсъжда, поради липса на компетентност или ниско ниво на компетентност в тази област сред хората, работещи с младежи. Младежките организации са една неразработена ниша, която може да се превърне в място за безопасни и отворени дискусии на тема наркотици. Те играят решаваща роля за достигане до младежите и още по-важно — за насърчаване на приобщаването, което е съществено, когато става дума за хора, които употребяват/може да употребяват наркотици. Приобщаване трябва да означава не само присъединяване към определени групи от хора, но и включване и прилагане на различни методи на работа при разговор с млади хора на различни теми, включително наркотици. Младежките организации могат да прилагат стратегии за превенция, но не трябва да остава на заден план и подходът, целящ намаляване на вредите, особено ако работят с младежи, които употребяват наркотици. И най-вече техните глагове не трябва да бъдат пренебрегвани — трябва да бъде създадено безопасно пространство, където могат да бъдат чути и открито да говорят и да обсъждат теми, свързани с употребата на наркотици, както и да имат възможност да се включат в обучения, свързани с наркотиците.

Комуникацията с младите хора, може да бъде разбрана по различен начин от различните заинтересовани страни. Най-честото разбиране включва предоставяне на информация за психоактивните вещества, подготвяне на превантивни действия/дейности или обучение относно наркотиците. И трите начина имат различни цели и подходи, но темата им остава една и съща — комуникация с младите хора относно веществата.

Целта на това ръководство е да се обсъдят ефективни начини за обучение за работа за хора, работещи с младежи и експерти в намаляването на вредите от употребата на наркотици. Ефикасните методи и подходи за обучение, свързано с наркотици, трябва да включват следните елементи:

1. Обучението трябва да бъде провеждано от човек, преминал специализирана подготовка върху употребата на вещества и имащ личен опит с употребата им;
2. Трябва да бъде провеждано без осъдителен тон, основано на научни доказателства;
3. Трябва да бъде прилагано по интерактивен начин, с помощта на привлекателни съвременни инструменти и платформи;
4. Трябва да създава безопасна среда (за предпочитане в малки групи) и,
5. Трябва да се осъществява под формата на открит и честен диалог.

Как да използвате настоящото ръководство

Ръководството се състои от три допълващи се части

ГЛАВА 1

Политика в областта на наркотиците, намаляване на вредите и превенция въвежда читателя в основните понятия в областта на наркотиците. Преди да подготвят каквито и да било дейности/дискусии с млади хора на тема наркотици, хората, работещи с младежи, трябва да имат базово разбиране за нормативните рамки за контрол на наркотиците, намаляването на вредите от употребата им и превенцията. Тази глава също така разглежда разликата между обучение, свързано с наркотици, и превенция на употребата на наркотици и обяснява какво работи и какво не работи при обучението, свързано с наркотици. Последната част от тази глава е съсредоточена върху употребата на уважителен и приобщаващ език — как комуникираме с младите хора относно наркотиците.

ГЛАВА 2

Работа с младежи и обучение чрез връстници описва важността на ангажирането на хора, работещи с младежи и връстници, в провеждането на обучение, свързано с наркотици. Във фокуса на тази глава е същността на работата с връстници и нейната ефикасност, обяснени са разликите между

човек, който работи с младежи, човек, който работи с връстници, и учител-връстник. Тази глава разглежда също така етичните съображения в програмите, които използват подход, базиран на работа с връстници, и дава указания стъпка по стъпка как да планирате обучение.

ГЛАВА 3

Медийно и видео застъпничество при работата с младежи предоставя теоретични и практически насоки как да комуникираме с медиите и как да правим видеа, които да предизвикат промяна. Подкрепа и помощ за младите хора, които употребяват наркотици, не представлява само непосредствената помощ чрез предоставяне на информация, други материали или социална/психологическа подкрепа, но също така включва овластяване за създаване на видео материали относно проблеми, които смятат за важни и към които искат да насочат вниманието. Тази глава описва как се създават силни послания за медиите и как се работи с тях (напр. как се дава интервю). Също така тук ще намерите множество примери за видовете видео материали, как и какво оборудване да се използва за създаването на видео и някои практически съвети как се композира видео материал.

Глава 1.
Политика в областта на наркотиците, намаляване на вредите и превенция

Глава 2.
Работа с младежи и обучение чрез връстници

Глава 3.
Медийно и видео застъпничество при работата с младежи

ГЛАВА 1

Политика в областта на наркотиците, намаляване на вредите и превенция

“Официални или неофициални политики, които имат за цел да въздействат върху предлагането на наркотици, потреблението на наркотици и/или вредите, причинявани от употребата на наркотици, и/или върху пазарите на наркотици. На практика терминът „политика в областта на наркотиците“ най-често се използва за описание на законите и практиките, насочени към контролираните вещества (по-често отколкото към неконтролираните вещества или фармацевтичните продукти).”¹

¹ International Drug Policy Consortium (IDPC), Eurasian Harm Reduction Network (EHRN) (2013). Training toolkit on drug policy advocacy. London, Vilnius; IDPC, EHRN.
<https://idpc.net/publications/2013/06/training-toolkit-on-drug-policy-advocacy>

1.1 Политика в областта на наркотиците

Политиката в областта на наркотиците е комплексно понятие. Въпреки това, ако познавате и разбирате нейните компоненти, вече сте една стъпка напред в своята подготовка за започване на разговор с младите хора относно психоактивните вещества. Първият компонент е набор от документи и практики. Важно е да се разбере, че думата „политика“ не се отнася само за един документ. Обикновено това е набор от писмени документи (например, правни актове) и неписани, но повсеместно толерирани и прилагани практики в обществото. Могат да бъдат наречени също официални и неофициални документи и практики. Всяка политика трябва да има цел, което ни насочва към втория компонент на дефиницията. Целта формулира намерението за това какво се очаква да бъде постигнато чрез тази политика. Целта на дадена политика в областта на наркотиците е да намали предлагането и потреблението на наркотици, както и да намали рисковете и вредите, свързани с употребата на наркотици. Това отвежда към трите основни области на политиката в областта на наркотиците, които могат да бъдат разглеждани като поредни елементи от дефиницията на политиката в областта на наркотиците:

НАМАЛЯВАНЕТО НА ПРЕДЛАГАНЕТО

се състои от действия, насочени към производството и трафика на контролирани вещества. Например, в Европейския съюз (ЕС), намаляването на предлагането на наркотици включва следните стратегически приоритети²: разбиване на организирани престъпни групи,

замесени в производство и трафик на наркотици; задържане на прекурсори за производство на наркотични вещества на границите на ЕС и увеличаване на разкриването на трафика на наркотици; борба с продажбата на забранени вещества през онлайн платформи и пощенски услуги; разкриване на незаконни лаборатории за синтетични наркотици и противодействие на незаконното отглеждане на наркотици.

НАМАЛЯВАНЕТО НА ТЪРСЕНЕТО

се състои в действия, насочени към предпазване на хората от започване на употреба на наркотици и намаляване на проблемната употреба на наркотици. Стратегията на ЕС относно наркотиците за периода 2021 — 2025 г.³ има два стратегически приоритета в тази сфера: превенция на употребата на наркотици и повишаване на осведомеността относно нежеланите ефекти на наркотиците, както и осигуряване на качествен достъп до лечение и грижа. По-подробно въпросът за превенцията ще бъде обсъден в Глава 1.4.

НАМАЛЯВАНЕТО НА ВРЕДИТЕ

се състои от действия, имащи за цел намаляване на рисковете и последствията, свързани с употребата на наркотици, без задължителна цел намаляване на самата употреба на наркотици. На европейско ниво това включва интервенции с цел намаляване на рисковете и вредите, като превенция и лечение на кръвнопреносими болести, по-специално ХИВ и хепатит тип С; превенция на свръхдоза с помощта на антагонист на опиоидните рецептори, наречен налоксон, включително програми за предоставяне на налоксон за вкъщи. Стратегията е фокусирана и върху здравето и социалните нужди на хората, които употребяват наркотици и тези които са лишени от свобода. Намаляването на вредите ще бъде обсъждано в Глава 1.3.

Друг компонент на политиката в областта на наркотиците е нейния таргет, който — без никакво съмнение — са наркотиците. Думата „вещества“ може да бъде подвеждаща, тъй като тя включва както контролирани, така и неконтролирани вещества, или с други думи незаконни и нелегални вещества. В това ръ-

ководство ще обсъждаме основно това как да говорим с младите хора за контролираните/незаконните вещества. Контролираните вещества са психоактивни субстанции, които подлежат на контрол съгласно трите конвенции на Организацията на обединените нации (ООН) от 1961, 1971 и 1988 г

Компоненти, които дефинират понятието „политика в областта на наркотиците“:

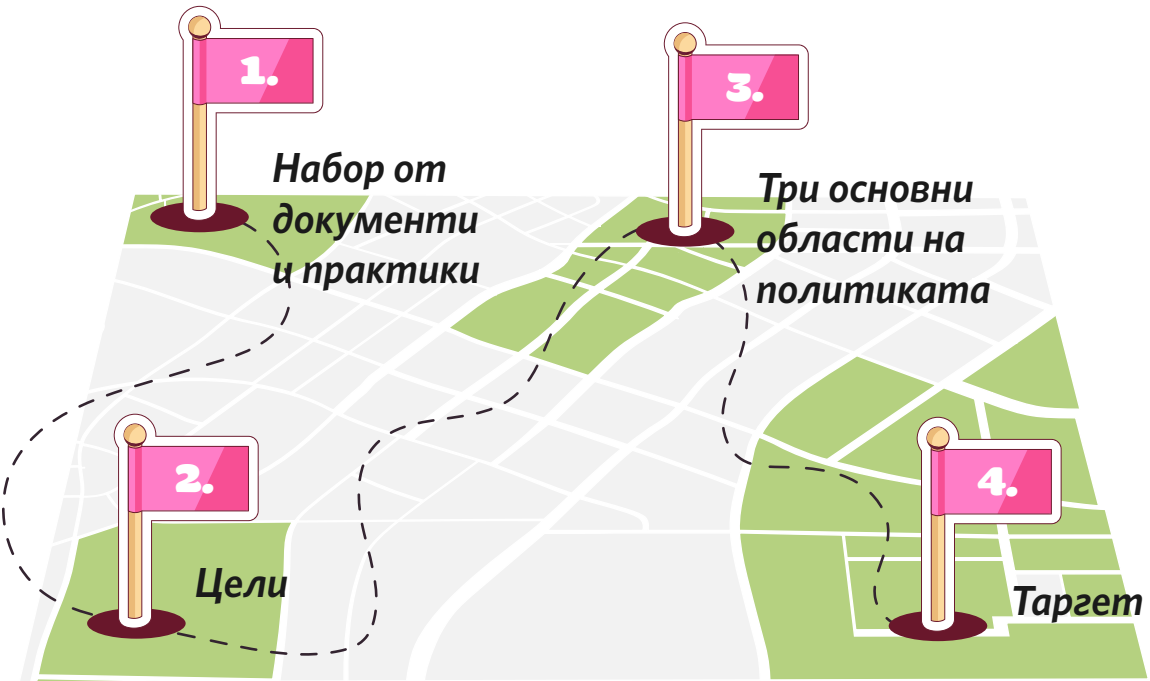
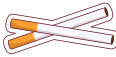

Таблица 1. Примери за контролирани и неконтролирани вещества

КОНТРОЛИРАНИ/НЕЗАКОННИ ВЕЩЕСТВА		НЕКОНТРОЛИРАНИ/ЗАКОННИ ВЕЩЕСТВА	
	КАНАБИС		КОФЕИН
	КОКАИН		АЛКОХОЛ
	ЕКСТАЗИ		НИКОТИН
	ОПИОИДИ		ЛЕКАРСТВЕНИ ВЕЩЕСТВА С/БЕЗ РЕЦЕПТА, С КОИТО СЕ ЗЛОУПОТРЕБЯВА

² Съвет на Европейския съюз (ЕС 2020). Стратегия на ЕС относно наркотиците за периода 2021 – 2025 г. Брюксел; Генерален секретариат на Съвета на Европейския съюз. https://www.emcdda.europa.eu/drugs-library/council-eu-2020-eu-drugs-strategy-2021-25_en

³ EU 2020, Ibid.

⁴ EU 2020, Op.cit.

1.2. Въведение в нормативната рамка за контрол на наркотиците

Политиките в областта на наркотиците са част от националните, регионалните и международните нормативни рамки. Базовото разбиране на тези системи ще помогне не само да придобиете някакво познание, но и да разберете как те са се променяли през вековете и как това е повлияло на живота на хората, които употребяват наркотици, включително младите хора.

От хиляди години наркотични вещества се използват за духовни и медицински цели. Примерите включват употребата на канабис сред скитите от V до I век преди новата ера (пр.н.е.)⁵; употребата на червена мухоморка (*Amanita muscaria*) в Сибир⁶, която води своята история отпреди 6000 години; употребата на растението аяуска в Амазония⁷; жабешката отрова, използвана от мексиканските шамани и употребата на кактуса пейот от

северноамериканските индианци⁸. Това са само няколко примера, които показват, че употребата на наркотични вещества не е ново явление. Някои от примерите са отпреди новата ера.

С изминаването на хиляди години съществуващите практики започват да се променят и попадат под контрол преди малко повече от 100 години, когато държавите осъзнават, че наркотиците не са само вътрешен проблем, а международен. Първият опит за обсъждане на контрол върху наркотичните вещества е направен през 1909 г. в Шанхай, където Международната комисия по опиум, в която участват 12 държави, се събира, за да обсъди въпроси, свързани с контрола на търговията с опиум, като те дори не включват грижа за здравето; срещата има изцяло икономически и политически цели.

Няколко години по-късно, през 1912 г., същите държави се срещат в Хага, Нидерландия, където е приета Международната конвенция за опиума⁹ от 1912 г. Въпреки че тази конвенция има по-скоро нормативен характер, тя полага основите на конвенциите за контрол на наркотиците, използвани днес.

5 Butrica JL. (2002) The Medical Use of Cannabis Among the Greeks and Romans. *Journal of Cannabis Therapeutics*, 2:2, 51-70, DOI: 10.1300/J175v02n02_04.

6 Nyberg H. (1992) Religious use of hallucinogenic fungi: A comparison between Siberian and Mesoamerican cultures. *Karstenia* 32:71---80. <https://www.funga.fi/Karstenia/Karstenia%2032-2%201992-4.pdf>

7 Brandenburg WE. (2019) Plant Medicine, Ayahuasca, and Indigenous Culture in the Southern Peruvian Amazon. *Wander Medicine*. <https://www.wandermedicine.com/post/plant-medicine-ayahuasca-and-indigenous-culture-in-the-southern-peruvian-amazon>

8 Carod-Artal FJ. Hallucinogenic drugs in pre-Columbian Mesoamerican cultures. *Neurología (English Edition)*, Vol. 30, Issue 1, 2015, pp42-49. <https://doi.org/10.1016/j.nrleng.2011.07.010>

9 Международна конвенция за опиума. Хага, 23 януари 1912 г. https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsIV.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=VI2&chapter=6&Temp=mtdsg4&clang=_en

1.2.1. Международни нормативни рамки за контрол на наркотиците

В наши дни международната система за контрол на наркотиците се състои от три конвенции на ООН за контрол на наркотиците:

1. Единна конвенция по упойващите вещества от 1961 г.¹⁰,
2. Конвенция на ООН за психотропните вещества от 1971 г.¹¹ и,
3. Конвенция на ООН за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества от 1988 г.¹²

Целта на тези конвенции е да гарантират контролираните вещества да бъдат достъпни само за научни и медицински цели. Конвенциите също така установяват забранителен подход към производството и доставката на контролирани вещества. Към

всяка конвенция има каталози или списъци на контролираните вещества, класифицирани според тяхната възприета терапевтична стойност и степента, в която са опасни. Решението към кой списък или каталог да бъде включено дадено вещество се взема от Световната здравна организация (СЗО). Парадоксално много вещества, включени в списъците на Единната конвенция от 1961 г., не преминават през подходящи процедури от страна на СЗО и са включени в списъка с най-опасните вещества. Например, канабисът е включен в Списък I и Списък IV: Списък I съдържа най-пристрастяващите и вредни вещества, а Списък IV съдържа най-опасните вещества, които имат силно ограничена медицинска и терапевтична стойност. За щастие няколко инициативи от страна на ООН биват предприети и през 2020 г. канабисът е изваден от Списък IV на Единната конвенция от 1961 г.¹³ Това означава, че от този момент канабисът е разпознаван като притежаващ медицински и терапевтичен потенциал, като въпреки това остава контролиран за всички останали цели.

10 United Nations. Single Convention on Narcotic Drugs, 1961, as amended by the Protocol amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961. New York, NY; United Nations, 8 August 1975. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=VI-18&chapter=6&clang=_en

11 United Nations. Convention on Psychotropic Substances. Vienna; United Nations, 16 August 1976. https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=VI-16&chapter=6

12 United Nations. United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances. Vienna; United Nations, 11 November 1990. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=VI-19&chapter=6&clang=_en

13 Colli M. United Nations Removes Cannabis from Schedule IV Category. Cranbury, NJ; Cannabis Science and Technology, 3 December 2020. <https://www.cannabissciencetech.com/view/united-nations-removes-cannabis-from-schedule-iv-category>

Таблица 2. Кратко сравнение на конвенциите

	Единна конвенция по упойващите вещества от 1961 г.	Конвенция за психотропните вещества от 1971 г.	Конвенция за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества от 1988 г.
Основна цел	Установяване на строга универсална система за ограничаване на отглеждането, производството, разпространението, търговията и употребата на наркотични вещества само до употреба за медицински и научни цели със специално внимание към веществата от растителен произход: опиум/хероин, кока/кокаин и канабис.	Разширяване на универсалната система и въвеждане на контрол над стотици синтетични психотропни вещества, като амфетамини, барбитурати, бензодиазепини и психеделици. Въпреки това системата за контрол според тази конвенция е по-слаба в сравнение с тази, наложена по отношение на наркотичните вещества от растителен произход в конвенцията от 1961 г.	Установяване на специални изпълнителни мерки, фокусирани върху намаляване на нелегалното отглеждане, производство и трафик на наркотици и отклоняване на химически прекурсори. <u>Сред трите конвенции тази е най-строго наказателно ориентирана</u> , тъй като значително засилва задължението на държавите да прилагат вътрешни наказателни санкции за борба с всички аспекти на незаконното производство, притежание и трафик на наркотици.
Каталози/Списъци	Създадени са четири списъка с контролирани вещества: I. Вещества с пристрастяващи свойства, носещи сериозен риск от злоупотреба; II. Вещества, които обикновено се използват за медицински цели и носят най-нисък риск от злоупотреба; III. Препарати на вещества, посочени в Списък II, както и препарати за производство на кокаине; IV. Най-опасните вещества, вече посочени в Списък I, които са частично вредни или са с изключително ограничена медицинска или терапевтична стойност.	Създадени са четири списъка с контролирани вещества: I. Вещества, носещи висок риск от злоупотреба и представляващи особено сериозна заплаха за общественото здраве, които имат много ниска или никаква терапевтична стойност; II. Вещества, носещи риск от злоупотреба и представляващи сериозна заплаха за общественото здраве, които имат ниска или умерена терапевтична стойност; III. Вещества, носещи риск от злоупотреба и представляващи сериозна заплаха за общественото здраве, които имат умерена или висока терапевтична стойност;	Тази конвенция има 2 категории за контрол на прекурсорите на незаконни наркотични вещества: <u>Таблица 1.</u> Прекурсори на наркотични вещества за производство на контролирани вещества (съществени за производството) и <u>Таблица 2.</u> Прекурсори на наркотични вещества за производство на контролирани вещества (по-малко съществени за производството).

	The 1961 Single Convention on Narcotic Drugs	The 1971 Convention on Psychotropic Substances	The 1988 Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic substances
Каталози/Списъци		IV. Вещества, носещи риск от злоупотреба, представляващи малка заплаха за общественото здраве, които имат висока терапевтична стойност.	
Примери за контролирани вещества според съответната конвенция	Канабис, кокаин, хероин, морфин, опиум, кодеин.	LSD, MDMA (екстази), псилоцибин, мескалин, амфетамини, барбитурати, транквиланти.	Ефедрин, лизергинова киселина, ацетон, хлороводородна киселина.

!!! Термините „незаконно вещество“ или „нелегално вещество“, които често използваме в своите разговори, не се срещат в никоя от конвенциите на ООН. Вместо това се използва терминът „контролирано вещество“, защото сами по себе си веществата не са забранени от конвенциите, а по-скоро тяхното производство и търговия подлежат на различни нива на контрол (в зависимост от съответния списък с вещества).

!!! Конвенциите на ООН не задължават държавите да налагат наказания (наказателни или административни актове) за употреба на наркотици.

Общият коментар на конвенцията от 1988¹⁴ относно Член 3 на конвенцията „Нарушения и санкции“ гласи:

„Трябва да се отбележи, че както при конвенциите от 1961 и 1971 г., параграф 2 не изисква употребата на наркотични вещества като такава да бъде призната за наказуемо престъпление.“

Конвенцията от 1988 г. наистина предвижда, че дадена държава членка трябва да смята притежанието за лична употреба за престъпление, но въпреки това тази разпоредба „зависи от нейните конституционни принципи и основните концепции на правната ѝ система“.

14 Организация на обединените нации (1998). Общ коментар на конвенцията на ООН за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества от 1988 г. Ню Йорк; Организация на обединените нации.

https://www.unodc.org/documents/treaties/organized_crime/Drug%20Convention/Commentary_on_the_united_nations_convention_1988_E.pdf

1.2.2. Нормативни рамки за контрол на наркотиците на европейския съюз

Законодателството в областта на наркотиците, установено във всяка държава от ЕС, се основава преди всичко на международните конвенции (конвенциите на ООН). Въпреки това държавите членки на ЕС са задължени да синхронизират своите национални документи с регламентите и стратегиите на ЕС, свързани с наркотиците.

Сред регламентите на ЕС, които трябва да се имат предвид, са:

- Регламент (ЕО) № 273/2004 относно прекурсорите на наркотичните вещества¹⁵. Този Регламент определя единни мерки за контрол и наблюдение на някои вещества, които се използват за производството на прекурсори на наркотични вещества. Целта е предотвратяване на отклоняването на такива вещества.
- Регламент (ЕО) 111/2005 за определяне на правила за мониторинг на търговията между Общността и трети страни в

¹⁵ Official Journal of the European Union (2004). Regulation (EC) No 273/2004 of the European Parliament and of the Council of 11 February 2004 on drug precursors (Text with EEA relevance). Luxembourg; Publications Office of the European Union.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32004R0273>

¹⁶ Official Journal of the European Union (2005). Council Regulation (EC) No 111/2005 of 22 December 2004 laying down rules for the monitoring of trade between the Community and third countries in drug precursors. Luxembourg; Publications Office of the European Union.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32005R0111>

областта на прекурсорите¹⁶. Този Регламент определя правила за мониторинг на търговията между Общността и трети страни за някои вещества, които се използват за производството на прекурсори на наркотични вещества, за целите на предотвратяването на отклонението на такива вещества. Той регулира дейностите по внос и износ.

- Регламент (ЕС) 2017/2101 за изменение на Регламент (ЕО) № 1920/2006 по отношение на обмена на информация, системата за ранно предупреждение и процедурата за оценка на риска относно новите психоактивни вещества¹⁷. Той определя процедури за бързо разпознаване, оценка и отговор на заплахи за здравето и обществото, причинени от новите психоактивни вещества (НПВ).

В края на 2020 г. Европейската комисия прие Програма и План за действие на ЕС относно наркотиците за периода 2021 – 2025 г.¹⁸ Този документ определя приоритетите на политиката в областта на наркотиците на ЕС за 2021 – 2025 г. Стратегията има четири цели:

- да защитава и подобрява благосъстоянието на обществото и на индивида;
- да защитава и насърчава общественото здраве;
- да предложи високо ниво на сигурност и благосъстояние за широката общественост и,
- да повиши здравната култура.

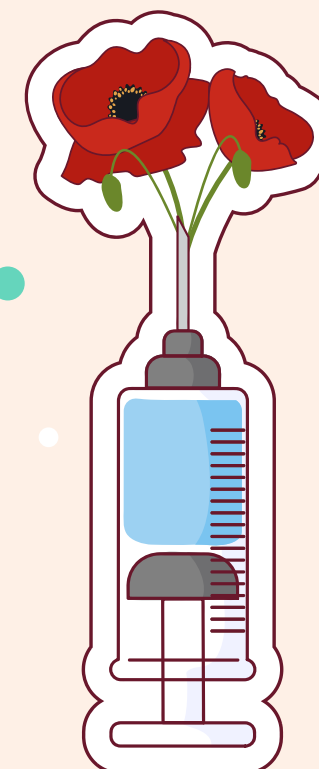
Това е документ с насоки, на базата на който държавите могат да развият свои национални стратегии и политики в областта

¹⁷ Official Journal of the European Union (2017). Regulation (EU) 2017/2101 of the European Parliament and of the Council of 15 November 2017 amending Regulation (EC) No 1920/2006 as regards information exchange on, and an early warning system and risk assessment procedure for, new psychoactive substances. Luxembourg; Publications Office of the European Union.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017R2101>

¹⁸ Council of the EU (2020). EU Drugs Strategy 2021-25. Brussels; General Secretariat of the Council of the EU.
https://www.emcdda.europa.eu/drugs-library/council-eu-2020-eu-drugs-strategy-2021-25_en

на наркотиците. Както вече беше споменато при дефинирането на термина „политика в областта на наркотиците“, има три области на политиката, обхванати от Стратегията:

1. **НАМАЛЯВАНЕТО НА ПРЕДЛАГАНЕТО НА НАРКОТИЦИ** — основно с фокус върху осигуряване на безопасност;
2. **НАМАЛЯВАНЕТО НА ТЪРСЕНЕТО НА НАРКОТИЦИ** — обхваща превенция, лечение и грижа, и,
3. **НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДИТЕ** — фокусира се върху насърчаването на интервенции за намаляване на вредите за хора, които употребяват наркотици.

Стратегията също така обхваща и три теми от общ характер:

1. Международно сътрудничество;
2. Изследвания, иновации и прогнозиране и,
3. Координация, управление и изпълнение.

Вие, като хора, работещи с младежи, и/или обучители връстници, можете да внесете своя принос към втората и третата област на политиката, тъй като те са основно свързани с Вашата работа в областта на наркотиците. И двете теми — превенция и намаляване на вредите — ще бъдат обсъдени по-подробно в следващите глави на настоящото ръководство. Въпреки това, преди да се задълбочим в тези теми, бихме искали да представим визията и ценностите на ЕС при прилагането на тази политика. Това може да Ви помогне да разберете своя принос в обучението, свързано с наркотици, и какви действия можете да предприемете, за да подкрепите развитието на ефективно обучение, свързано с наркотици.

Как можете да допринесете за това

1. Обучавайте и обсъждайте общественото здраве с младите хора
2. Насърчавайте развиването на житейски умения за постигане на добро здраве и благосъстояние
3. Сближете се с младежите, до които се достига трудно, като започнете да използвате иновативни дигитални платформи, с други думи отидете на онлайн аутрич
4. Създайте група от опитни и доверени връстници, които могат да достигнат до младите хора и да изградят позитивни отношения

5. Изградете партньорства и близко сътрудничество с други организации, които имат достъп до млади хора (други младежки организации и услуги, студентски съвети и т.н.)
6. Ако има нужда, насочете млади доброволци да извършват тренинги за житейски опит, основани на доказателства, които могат да отговорят на специфичните нужди и да подкрепят индивида през всички процеси, и
7. Организирайте събития заедно с млади хора за борба със стигмата и дискриминацията на основание употреба на наркотици, психично здраве, сексуалност и други теми, които засягат младите хора

Втората област на политиката в областта на наркотиците изисква намаляване на потреблението, което се състои от превенция (на средата, универсална, селективна и индикативна); ранно откриване и интервенция; консултиране, лечение, рехабилитация, социална реинтеграция и

възстановяване. Всички тези мерки са насочени към повишаване на възрастта на започване на употребата на наркотици и предотвратяване и намаляване на проблемната употреба на наркотици, както и предоставяне на услуги за лечение, възстановяване и реинтеграция.

Как можете да допринесете за това

1. Обучете своите колеги да извършват услуги за намаляване на вредите, основани на доказателства
2. Създайте група от връстници, състояща се от млади хора, които се ползват/са се ползвали от Вашата услуга и с които имате изградени добри отношения. Ангажирането на връстници е ключово за успеха на програмите!
3. Ако Вие не сте организация доставчик на услуги за намаляване на вредите, помислете за изграждането на безопасно и приятелско място за млади хора, където те могат да обсъждат с Вас инфекции, предавани по сексуален и кръвен път (STBBI), както и други здравни проблеми и да намират информационни брошури за това къде могат да получат достъп до тестване за ХИВ и други услуги за намаляване на вредите. Уверете се, че има безплатна вода, витамини и закуски, за да привлекат хората да останат и да разговарят!
4. Младежите употребяват наркотици по различни начини. Важно е да разполагате с различно оборудване за безопасна употреба на наркотици (игли и спринцовки, комплекти за смъркане, желатинови/веган капсули, комплекти за анален прием и т.н.)

5. Ако Вие сте организация, която предоставя услуги за намаляване на вредите, прегледайте своите дейности или услуги и ги адаптирайте към нуждите на младите хора, които употребяват наркотици. Предназначете отделно място само за млади хора, които употребяват наркотици. Ангажирайте хора, работещи с връстници, и обучители от общността на младите хора, които употребяват наркотици, в организацията на Вашите дейности и услуги. Ако това не е възможно, адаптирайте своя настоящ обект за нуждите на младите хора, като предназначите отделна стая/помещение за млади хора или като промените работното си време така, че да имате определени часове, в които младите хора да посещават Вашите услуги
6. Ако работите в младежка организация, която не предоставя услуги за намаляване на вредите, започнете сътрудничество с локална организация и се присъединете към тях в предоставянето на консултации и услуги по време на музикални фестивали, партита и в нощни клубове

7.

Обучете себе си и младежите относно превенцията на свръхдоза. Младите хора са по-склонни към свръхдоза в сравнение с по-възрастните употребяващи. Ако във Вашата държава е достъпен налоксон (антагонист на опиоидните рецептори), поискайте от местните доставчици на здравни услуги да организират обучение за това как да се прилага налоксон и как да се оказва първа помощ

8.

Ако някой от младежите под Ваша опека има проблеми с органите на реда, опитайте се да посредничите в конфликта и да подкрепите този човек. Уверете се, че разполагате с контактите на поне двама приятелски настроени юристи, които могат да окажат подкрепа на младежите при по-сериозни случаи

Фигура 1. Подходи към регулирането на наркотичните вещества¹⁹

ЗАБРАНА ИЛИ КРИМИНАЛИЗИРАНЕ

Тази политика е съсредоточена върху наказване на хората, които използват/притежават (или извършват всяка друга дейност, свързана с това) наркотици чрез налагане на наказания, като ограничаване на свободата, арест, глоба, общественополезен труд, лишаване от свобода или дори смъртно наказание. Тези политики са подсилени през XX век с подписването на трите конвенции на ООН за контрол на наркотиците. Вярва се, че пазарът на наркотици може да бъде премахнат. Въпреки това 60 години доказателства²⁰ показват, че такива политики носят многобройни негативни ефекти и нежелани последствия за хората, които употребяват наркотици, техните семейства и широката общественост. Негативните ефекти обхващат, без да се ограничават само до нарушения на човешките права (смъртно наказание, извън-

съдебни убийства, мъчения, нехуманни програми за лечение, полицейско насилие), кризи в общественото здраве (епидемии от ХИВ/СПИН), пренаселване на затворите, съдебни досиета, расово и етническо неравенство в наказателната съдебна система, стигма и дискриминация. Политиките на забрана не само че наказват употребяващите, но и водят до повишаване на цените на наркотиците, което означава, че хората, които употребяват наркотици, се нуждаят от повече пари и могат да започнат да извършват сексуални услуги или кражби, за да си купуват наркотици. Нещо повече, тези закони оставят хората, които употребяват наркотици, без друг избор освен да купуват наркотици на незаконния пазар, което може да бъде много опасно (никой не знае качеството и силата на продаваните вещества) и това може да доведе до свръхдоза. Последното десетилетие

¹⁹ Global Commission on Drug Policy (2018). Regulation. The Responsible Control of Drugs. Geneva; Global Commission on Drug Policy. http://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2018/09/ENG-2018_Regulation_Report_WEB-FINAL.pdf

²⁰ Global Commission on Drug Policy (2016). Advancing Drug Policy Reform: A New Approach to Decriminalization. 2016 Report. Geneva; Global Commission on Drug Policy. <http://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2016/11/GCDP-Report-2016-ENGLISH.pdf>

Третата област на политиката е намаляването на вредите, съсредоточено върху подходи за предотвратяване и намаляване на възможните здравни и социални рискове за хората, които употребяват наркотици, обществото и средата в местата за лишаване от свобода; специален фокус се отделя за затворниците и техните нужди.

1.2.3. Национални нормативни рамки за контрол на наркотиците

Десетилетия наред законодателите вярват — някои продължават да вярват и до днес — че единственият начин за справяне на света с проблема с наркотиците е прилагането на политики, наричани „война срещу наркотиците“, термин, въведен през 70-те години на XX век от президента на САЩ Никсън и отнасящ се за репресивни, наказателни политики в областта на наркотиците и подход на „нулева толерантност“ към употребата на наркотици. В момента широко се признава, че този подход е неуспешен. И следователно някои държави са предприели подходи, основани на човешките права и научни доказателствата, при разработването на решения на проблема с наркотиците, докато други държави все още прилагат диспропорционални наказания за нарушителите на

ниско ниво, като погизват човешките права на хората, които употребяват наркотици.

Международните конвенции и регламенти служат за насоки, на базата на които всяка държава има право да разработи своя собствена национална политика в областта на наркотиците. Разбира се, националната политика в областта на наркотиците не може да бъде в противоречие на международното законодателство, но държавите могат да правят някои изключения в някои разпоредби на тези международни документи.

Когато работите с млади хора, трябва да разбирате в каква политическа обстановка живеете и какви последствия могат да настъпят. Съществуват няколко примера за видове политики за регулиране на наркотичните вещества, прилагани на национално ниво, както е показано на Фигура 1. Всеки от примерите има различни ефекти и оказва различно влияние върху живота на хората, които употребяват наркотици. Нещо повече, съществуващата политика в областта на наркотиците в дадена държава обикновено обяснява и вида на информацията/обучението, което може да бъде предоставено на младите хора, и кое не е допустимо. Затова е много важно да се разбере и оцени Вашата собствена ситуация. По-долу са обсъдени няколко основни примера на съществуващи подходи към регулирането на наркотичните вещества в света.

показа, че изчезването на „традиционните наркотици“ създава място за появата на нови психоактивни вещества, които са много силни и опасни. Тези политики също така създават неблагоприятна среда за доставчиците на услуги за намаляване на вредите при достигането им до хората, които използват наркотици, защото хората се страхуват от тези услуги. Понякога този подход не позволява дори предоставяне на младите хора на информация за основано на доказателства намаляване на вредите, защото националното законодателство тълкува такива действия като „наркопропаганда“. Гледайки от перспективата на широката общественост, един от най-вредните ефекти на такова законодателство в областта на наркотиците е, че вместо да се инвестират парите на данъкоплатците в подобряване на здравето и благосъстоянието на хората, които употребяват наркотици, тези пари се харчат за прилагане на закона, свръхнатоварване на системата на затворите и стигматизиране на хората, които употребяват наркотици. Както се вижда, репресивните и забранителни политики в областта на наркотиците могат да създадат повече вреда от самите наркотици.

Много европейски държави криминализират употребата и/или притежанието на наркотици, като **България, Унгария, Литва и Сърбия**.

ДЕКРИМИНАЛИЗИРАНЕ

Декриминализирането на наркотиците представлява премахване на наказанията за употреба и притежание на наркотици (в някои случаи и за продажба на ниско ниво), както и премахване на наказанията за притежание на оборудване за употреба на наркотици (напр.

спринцовки). В този случай наркотиците се смятат не за наказателен проблем, а за здравен и социален проблем. Този подход намалява броя на арестуваните и лишените от свобода лица, както и на лицата с криминално досие. Той подобрява ефективността на разходите, като пренасочва средства от правоприлагащите органи към общественото здраве. Тъй като декриминализирането е подход, който поддържа подобряването на общественото здраве, той създава благоприятна среда за хората, които употребяват наркотици, за да могат да потърсят лечение, и премахва бариерите при предоставяне на услуги за намаляване на вредите, включително услуги като проверка на наркотиците (тестване). Декриминализирането помага за смекчаване на расовото и етническото неравенство в наказателната съдебна система.

Много държави са избрали да премахнат наказанието за употреба и притежание без намерение за продажба. През 2001 г. **Португалия** премахва наказанията за съхранение на всички видове наркотици за лична употреба²¹ и насочва политиката си в областта на наркотиците към здравеопазването, значително разширявайки дейностите за намаляване на вредите и достъпа до лечение. През 2009 г. **Чехия** премахва наказанията за притежание на наркотици за лична употреба²² след проведено проучване, което показва, че наказателните подходи нямат ефект. Понякога декриминализирането се прилага и спрямо разпространението на наркотици. Например, в **Нидерландия** употребата, притежанието и продажбата на ограничено количество канабис са декриминализирани през 1976 г.²³ Въ-

преки че продажбата на „леки наркотици“ все още е наказуема, прокуратурата не преследва собствениците на кофишопове за нарушение. Вместо това въвежда правила, като например забрана за продажба на канабис на непълнолетни лица, забрана за рекламиране и забрана за продажба на повече от 5 грама канабис. Противно на всеобщото вярване канабисът не е легализиран в Нидерландия.

Декриминализирането обикновено означава премахване на наказанията, но санкциите (напр. глоби) могат да останат, депенализация обикновено означава намаляване на тежестта на наказанието, например, неприлагане на наказание лишаване от свобода, но все още означава наличие на наказание. Следователно декриминализирането е подмножество на депенализацията.

ОТГОВОРНО ПРАВНО РЕГУЛИРАНЕ ИЛИ ЛЕГАЛИЗИРАНЕ

Легализирането е процес на въвеждане на нещо нелегално в рамките на закона. При наркотиците това означава край на забраната за тяхното производство, разпространение и употреба за немедицински и ненаучни цели. В контекста на политиката в областта на наркотиците терминът „легализиране“ обикновено се отнася за политическа позиция, която се застъпва за „правното регулиране“ на наркотиците или „правно регулирани пазари на наркотици“ по отношение на незаконни към момента вещества. С въвеждане на легализирането държавата се сдобива с инструменти за регулиране на пазара, установява контрол над разпространението, ограничава престъпните групи и облага с данък оборота от наркотични

вещества, повечето от които стават легални и регулирани от държавата. Въпреки това не е възможно да се предприемат по-смели експерименти с контролирането на множество вещества заради международните задължения, поети в средата на миналия век. През 2013 г. **Уругвай** става първата държава, която легализира канабиса²⁴ след половинвековна забрана. Правителството на **Канада** също инициира законодателна реформа и легализира канабиса през 2018 г.²⁵ Канабисът също така става законен и в редица щати в **САЩ**²⁶. В Европа **Швейцария** трябва да бъде спомената като добър пример със своя модел за медицински рецепти²⁷ (който включва наблюдавани места за употреба на наркотици).

Регулирането на наркотиците трябва да помогне за засилване на възможността на държавата да регулира пазара на наркотици, което означава въвеждане на правни норми и регулации, отговарящи на степента на риск на някои наркотични вещества и нуждите на местната социална среда. Легализирането включва регулиране на производството (издаване на лицензи), на продукта (цена, ефект и опаковане), на достъпността (лицензиране на разпространители, отваряне на пунктове за продажба, контрол на възрастта) и на маркетинга (реклама и брандиране). Целта е наркотиците да бъдат контролирани, така че държавата, а не престъпниците, да взема решенията относно достъпността на някои вещества при дадени обстоятелства.

21 Hetzer H (2019). Drug Decriminalization in Portugal. Learning from a Health and Human-Centered Approach. New York, NY; Drug Policy Alliance. https://drugpolicy.org/sites/default/files/dpa-drug-decriminalization-portugal-health-human-centered-approach_0.pdf

22 Eurasian Harm Reduction Association (2018). The Czech Republic's best practices in drug policy reform. Vinius; Eurasian Harm Reduction Association. https://harmreductioneurasia.org/wp-content/uploads/2018/11/Czech_twe.pdf

23 Rolles S (2014). Cannabis policy in the Netherlands: moving forwards not backwards. London; Transform Drug Policy Foundation. <https://www.unodc.org/documents/ungass2016/Contributions/Civil/Transform-Drug-Policy-Foundation/Cannabis-policy-in-the-Netherlands.pdf>

24 Centre for Public Impact, Inc. Marijuana legalisation in Uruguay. BCG Foundation, 23 November 2018. <https://www.centreforpublicimpact.org/case-study/marijuana-legalisation-in-uruguay>

25 Government of Canada. Cannabis Legalization and Regulation. Ottawa; Government of Canada, 7 July 2021. <https://www.justice.gc.ca/eng/cj-jp/cannabis/>

26 Yakowicz W. Where Is Cannabis Legal? A Guide To All 50 States. Forbes, 10 January 2022. <https://www.forbes.com/sites/willyakowicz/2022/01/10/where-is-cannabis-legal-a-guide-to-all-50-states/?sh=20de29ead19b>

27 Transform. Drug Policy Foundation (2018). Heroin-Assisted Treatment in Switzerland. Bristol, UK; Transform. Drug Policy Foundation. <https://transformdrugs.org/blog/heroin-assisted-treatment-in-switzerland-successfully-regulating-the-supply-and-use-of-a-high-risk-injectable-drug>

1.3. Намаляване на вредите

“Намаляването на вредите се отнася за политики, програми и практики, които имат за цел да минимизират негативното здравно, социално и правно въздействие, свързано с употребата на наркотици, политиките и законите в областта на наркотиците. Намаляването на вредите се основава на правосъдие и човешки права. То се съсредоточава върху положителната промяна и върху работата с хора без осъдителност, принуда, дискриминация или натиск върху тях да спрат да употребяват наркотици като условие за подкрепа.”²⁸

Намаляването на вредите е подход, който съчетава методи и програми, стремящи се към намаляване на вредите, свързвани както с употребата на наркотици, така и с неефективни политики в областта на наркотиците. Той признава достойнството и човешките права на хората, които употребяват наркотици, и по-скоро помага на хората, които продължават да употребяват наркотици, да минимизират негативните здравни последици, отколкото да прави превенция на самата употреба на наркотици. Мерките за намаляване на вредите попадат под светлината на прожекторите едва когато става ясно, че сред хората, които инжектират наркотици, се разпространява ХИВ и заплашва да проникне сред останалото население. Въпреки това подходи, близки до подхода за намаляване на вредите, са използвани дълго време за редица вещества в различни контексти.

Намаляването на вредите внася значителна промяна в живота на хората, които употребяват наркотици, семействата, приятелите и общностите им. Подходът за намаляване на вредите може:

- Да увеличи броя на потърсилите здравни и социални услуги;
- Да увеличи достъпа до здравни услуги, като намали стигмата и дискриминацията;

- Да намали споделянето на използване инструменти, като предлага безопасно оборудване за употреба (напр. игли и спринцовки, комплекти за смъркане);
- Да намали разпространението на ХИВ, хепатит и туберкулоза;
- Да намали случаите на смърт от свръхдоза и други причинени от наркотици смъртни случаи сред хората, които употребяват наркотици;
- Да увеличи знанията за безопасна употреба на вещества;
- Да увеличи знанията за безопасен секс и сексуално здраве и да увеличи употребата на презервативи.

1.3.1. Цели на намаляването на вредите

Има няколко цели на намаляването на вредите, които трябва да имате предвид:

- Намаляване на негативните здравни и социални последици, свързвани с употребата на наркотици от хора, които не могат или не искат да преустановят употребата.
- Подобряване на здравето на хората, които употребяват наркотици, чрез достойно и уважително отношение към тях.
- Предлагане на широк набор от алтернативни подходи (превенция, основана на доказателства, програми за грижа и лечение), имащи за цел предотвратяване или прекратяване на употребата на наркотици, за да може да бъде взето информирано решение спрямо индивидуалните нужди. Много хора, които употребяват наркотици (включително млади хора, които употребяват наркотици от време на време), нямат нужда от лечение.
- Поддържане на общностите от хора, които употребяват наркотици, в безопасност и запазване на живота им.

- Намаляване на вредите от репресивните и неефективни закони и политики в областта на наркотиците.

1.3.2. Принципи на намаляването на вредите

С цел по-добро разбиране на философията, която стои зад намаляването на вредите, е важно да се обсъдят основните принципи²⁹. Подходът за намаляване на вредите:

1. Приема, че употребата на наркотици е част от нашия свят и избира да работи за намаляване на вредните ефекти от нея, вместо да я игнорира;
2. Разбира, че употребата на наркотици е комплексен проблем и някои начини на употреба на наркотици са по-безопасни от други;
3. Определя качеството на живот и благосъстоянието на индивида и на общността за критерии за успешни интервенции и политики;
4. Прилага неосъдителен, непринудителен начин на предоставяне на услуги и ресурси на хората, които употребяват наркотици, и на общностите, в които те живеят;
5. Осигурява значимо и редовно ангажиране на хора, които употребяват наркотици, и на хора с история на употреба на наркотици в разработването на програми и политики, предназначени да служат на общността;
6. Дава възможност за ангажиране на връстници в програмите;
7. Осъзнава, че бедността, класата, расизмът, социалната изолация, миналите травми, дискриминацията, основана на пола, и другите социални неравенства оказват влияние върху уязвимостта на хората да се справят с вреди, свързани с наркотиците, и,

28 Harm Reduction International (2022). What is harm reduction? London; Harm Reduction International. <https://www.hri.global/what-is-harm-reduction>

29 Principles of Harm Reduction (2020). New York, NY; National Harm Reduction Coalition. <https://harmreduction.org/about-us/principles-of-harm-reduction/>

8. Не пренебрегва истинската вреда и опасност, която може да бъде свързана с употребата на наркотици.

С цел да предоставите приятелска към младите хора консултация и да проведете ефективен разговор за наркотици с младежите, трябва да прилагате тези принципи в своята комуникация и/или предоставяне на услуги.

1.3.3. Примери за интервенции за намаляване на вредите и как те могат да бъдат прилагани в работата с млади хора и връстници

Има много интервенции за намаляване на вредите, като например програми за разпространяване на игли и спринцовки, наблюдавани места за употреба, заместващо лечение с опиоиди. В това ръководство ще се съсредоточим върху няколко примера, които могат да бъдат приложени във Вашата работа. Преди да Ви представим интервенциите, трябва да имате предвид, че болшинството млади хора няма да иска никакви стратегии за намаляване на вредите. Въпреки това трябва да бъде гарантиран достъп до услуги и информация за млади хора, които имат нужда и искат да научат за по-безопасната употреба на наркотици и да се придвижат в по-безопасна посока.

1.3.3.1. Нощен аутрич/работа на партита/обучение чрез връстници

В сравнение с по-възрастните хора, които употребяват наркотици, до младите хора, които употребяват наркотици, е по-трудно да се достигне и те да бъдат ангажирани в разговор за тяхната употреба и намаляване на вреди-

те. Младите хора имат своя собствена среда, в която употребяват наркотици. Обикновено те не употребяват наркотици на традиционните места, където се срещат по-възрастните употребяващи. Също така кръгът от хора, с който младите хора употребяват наркотици, не включва опитни употребяващи. Това прави намирането и достигането до тези млади хора трудно. Въпреки това може да бъде постигнато с помощта на аутрич и ангажиране на връстници.

Както името на тази дейност подсказва, тя се случва/извършва на партита и фестивали и се отнася за обучение чрез връстници и намаляване на вредите, свързани с поведение, предприемано в нощни заведения. На практика може да бъде комбинация от три вида дейност:

1. Работа на образователен и информационен щанд

Където всички артикули са достъпни за посетителите на партито с цел намаляване на вредите, свързани с рисково поведение, което евентуално могат да предприемат, чрез предоставяне на информация относно начините за предпазване на здравето и възможността от намаляване на вредите в резултат на дадено поведение, също така с цел разпространение на различни материали за намаляване на вредите, като: алкотестер, презервативи, оборудване за смъркане за еднократна употреба, тапи за уши, дъвки, одеяла, филтри за ръчно свивани цигари, вода, витамини и хранителни добавки, плодове и където е законно — колориметрични тестове за наркотици, ако е възможно — комплект за първа помощ (бинтове, пластири, превръзки, дезинфектант и т.н.);

2. Предлагање на услуга за психологическа подкрепа

Вид спешна интервенция, която има за цел намаляване на вредите от тежки преживявания под въздействие на психоактивни вещества с медицински, психологичен, психиатричен, психеделичен или екзистенциален/духовен характер. Това включва грижа, предоставяна от трезво лице на лице, намиращо се под въз-

действие на вещества, и на практика се състои от подкрепящ разговор и осигуряване на безопасна и удобна среда до отшумяване на ефекта и ако здравето на лицето е под непосредствена заплаха, повикване на медицинска помощ. Когато е възможно, дейностите по психологическа подкрепа трябва да се осъществяват в специално подготвена зона, с персонал от квалифицирани хора — трипситъри — работещи на терен. Същата услуга може да бъде предоставяна на територията на Вашата организация. Трябва просто да осигурите тихо място, добре обучен и приятелски настроен обгрижващ персонал и разбиране за това как да помогнете на хората, независимо от това дали са в притеснени или еуфорични;

3. Патрул

Обикаляне на парти зоната, предлагане на вода на посетителите на партито, оглеждане за хора, които може да имат нужда от помощ. В случай че видят някой, който има нужда от подкрепа, патрулиращите ще го заведат в пункта за психологическа подкрепа/медицинска помощ/намаляване на вредите или, ако това не е възможно или е необходима спешна помощ, незабавно ще окажат помощ. Важно е да се реагира на сигнали за физическо, психологическо или сексуално насилие и др., и ако е необходимо, да се осъществи контакт с организатора, управителя на клуба, охраната или медицински лица. Поради естеството на дейностите и възрастовата съобразност на съдържанието само възрастни лица, преминали обучение, могат да бъдат хора, работещи на терен по време на партита.

Съдържанието на обучението трябва да включва: ефекти на даденото вещество (дозировка, симптоми, свръхдоза), рискове и ефекти от смесването на вещества, първа помощ (стандартни процедури, но и разпознаване и процедури в случай на свръхдоза), етика на работата на хората, работещи на терен, практика на работата на партита — как се организират дейностите, как се общува с целевата група, комуникация в клубната култура — комуникация в екипа на хората, работещи на терен; комуника-

ция с организаторите/клубовете, комуникация с посетителите на партито, психологическа подкрепа — основи на справянето с хора, които са приели свръхдоза от вещества, основи на законите в областта на наркотиците в дадената държава, познаване на образователните материали и материалите за превенция, налични на щанда, включително правилата за използване на колориметрични тестове. При работа в парти среда човекът, който работи на терен, трябва да има предвид преди всичко и най-вече собствената си безопасност и комфорт, тъй като способността му да помага на посетителите на партито зависи от това. Този комфорт може да бъде подобрен чрез организиране на смени, така че тези, които работят на партито, да имат възможност да си починат (това е особено важно по време на дълги партита и при работа в шумна среда).

В зависимост от вида музикално събитие профилът на целевата група, за която хората, които работят на терен, предоставят своите услуги, е различен и веществата, по-популярни сред посетителите на партито, са различни. Има няколко вещества, които са общи за повечето типове партита, като алкохолът, канабисът и MDMA.

Въпреки това характерно за сайтранс партитата е, че психеделиците са по-често използвани отколкото други психоактивни вещества. Това най-често са LSD, псилоцибин (срещан в псилоцибиновите гъби) и DMT, но има и множество по-малко известни психеделици. Заради естеството на използваните вещества опасността, присъща на употребата на вещества сред тази група, може да нарасне по-време на такива събития — тежки психеделични преживявания, съсредоточени върху психологически усещания. Освен това психеделиците обикновено имат по-дълготрайно въздействие от другите вещества, така че хората на сайтранс партитата могат да бъдат под влиянието на наркотици по-дълго. Заради тези две причини сайтранс събитията може да изискват повече дейности за психологическа подкрепа.

И обратно — на събития с различни електронни музикални жанрове, като техно, дръм енд бейс, транс, хардкор и дъбстеп, употребата

на психеделии е по-рядка, а по-често се среща употребата на стимуланти. Тези вещества имат по-краткотраен ефект, но често употребяваните ги приемат няколкократно — те приемат следваща доза от същото вещество, когато усетят, че ефектът от предишната доза отшумява.

Важно е също така дейностите да се съобразят с типа събитие в зависимост от неговата продължителност и пространството, в което то се провежда.

Клубните събития са обикновено по-кратки, продължават една нощ и се провеждат в затвореното пространство на клуба. Тези места са с по-слабо проветрение, участниците в събитието могат да се сгорещат при интензивно танцуване пред сцената, където няма достъп до свеж въздух. Също така в клубовете може да има по-малко място за поставяне на щанд или дори изобщо да няма място за установяване на зона за психологическа подкрепа. Добрата страна е обаче, че има достъп до течаща вода от чешмите в тоалетната.

Фестивалите са събития, които продължават няколко дни и обикновено се провеждат на открито. Заради това е необходимо да се ан-

гажира по-голям екип от обучители, които да работят на фестивала. Ако организаторът не е предвидил пространство на закрито за инициативи по намаляване на вредите, е необходимо да се донесат палатки, за да се защити щандът или зоната за психологическа подкрепа от дъжд или жегата. На фестивали обикновено не е проблем да се осигури зона за психологическа подкрепа, стига да е възможно да се защити толкова голямо пространство под навес. Достъпът до течаща вода е по-труден, отколкото в клубовете. Провеждането на събитие на открито е плюс от гледна точка на проветрението (полезно при интензивни танци), но може да бъде и минус поради охлаждането през нощта. На фестивалите одеялата в зоната за психологическа подкрепа са по-полезни, отколкото в клубовете.

Аутричът и обучението чрез връстници не трябва да се ограничават само до партита и фестивали. Същите услуги могат да бъдат предоставени и на места, където младите хора обичат да се събират и прекарват времето си. Един от прекрасните примери за обучение чрез връстници и аутрич интервенции е проектът „Река Висла“ на Фондация за социално образование във Варшава, Полша.

„Young Wave“ е младежка организация за работа на терен, със седалище във Вилнюс, Литва. Тя предоставя обучение и информация за безопасните начини на употреба на вещества по време на музикални фестивали и партита. По време на такива събития екипът на „Young Wave“ разполага своята информационна палатка/маса там, където хората могат да дойдат и да говорят за различни вещества, рискове и вреди, свързани с употребата на наркотици, както и да получат информация за комбинациите от наркотици. Дейността на „Young Wave“ не се ограничава до фестивали и партита. Организацията разполага с безопасно пространство във „Vilnius Night Hub“, място, където хората могат да дойдат за консултация с връстници, информация или само за почивка и престой в безопасно пространство. То е разположено в сърцето на Вилнюс, където се провеждат повечето партита.

ДОБРИ ПРАКТИКИ

YOUNG WAVE

Вилнюс, Литва

ДОБРИ ПРАКТИКИ

INTEGRATED DRUG THERAPEUTIC INSTITUTION (INDIT)

Печ, Унгария

ДОБРИ ПРАКТИКИ

ПРОЕКТ „РЕКА ВИСЛА“ НА ФОНДАЦИЯ ЗА СОЦИАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

Варшава, Полша

INDIT е организация, която предоставя услуги от превенция до рехабилитация. Една от техните услуги се нарича „Bulisegely“ и представлява услуга за помощ по време на партита. Тази услуга прилага превенция, намаляване на вредите и интервенции в работата си с клиентите.

Те участват в различни партита, но и на някои музикални фестивали, където организират „HAVEN“ — безопасно пространство за почивка, разговори, обучение, свързано с наркотици, и напътствия. Около 35 доброволци (предимно психолози, социални работници и връстници) общуват с участниците във фестивала. В „HAVEN“ хората могат да намерят листовки с информация за политиката в областта на наркотиците, БППП, безопасно прекарване на парти, магнезий, калций, вода, захар, солени закуски, лекарства, дрехи, одеяла и легла.

Брегът на река Висла във Варшава е много харесвано от младите хора място. Те се събират там не само за да прекарат време с връстниците си, но и да употребяват различни психоактивни вещества (особено алкохол). Това буди загриженост за здравето и поведението на младите хора, тъй като се наблюдава увеличаване на употребата на вещества от страна на подрастващите.

Проектът „Река Висла“ се осъществява от Фондация за социално образование в Полша. Това е аутрич програма, която има за цел да предоставя обучение и интервенции относно наркотиците и употребата на наркотици край река Висла по време на летния сезон. В проектът участват работници на терен, които извършват аутрич и говорят с младите хора за наркотиците и употреба им. Има и психолози и парамедици, които могат да осъществят интервенция, ако е необходимо.

1.3.3.2. Проверка на наркотици (тестване)

Това е практика за намаляване на вредите, основана на доказателства, която позволява на хората, които употребяват наркотици, да открийт опасността от:

- Замърсяване на наркотиците — уличните дилъри не ги е грижа за качеството на веществата, а само за печалбата, следователно те продават смес от различни вещества вместо търсеното конкретно вещество. Това значително намалява безопасността от употребата на психоактивни вещества. Освен това наркотиците може да бъдат замърсени с остатъци на производствения процес.
- Дилърите продават едно вещество вместо друго, например твърдят, че продават LSD, когато веществото всъщност е по-опасното 25B-NBOMe, което е ново психоактивно вещество (НПВ). НПВ са евтини и лесни за производство (и легални в някои държави), което прави тяхното широко присъствие на черния пазар нарастващ проблем. За разлика от традиционните наркотици НПВ не са добре проучени и модерната наука не познава дългосрочните ефекти от приемането на тези вещества, нито разполага с отговори как се постъпва в случай на свръхдоза. Някои хора решават да не употребят наркотиците, след като са тествали веществото, а това намалява риска от прием на вещество, което е по-опасно от традиционните наркотици.

Съответно тестването може да помогне да се промени стилът на употреба към по-осъзнат. С помощта на подобно тестване хората, които употребяват наркотици, могат да разберат дали веществото, което притежават, наистина е това, което си мислят, че е.

Тестването на веществата има две основни цели:

- да предотврати употребата на наркотици, които са твърде силни, замърсени или

представляват различно вещество от очакваното от страна на употребяващия, и,

- да предостави информация за по-безопасна употреба на наркотици и намаляване на вредите и по този начин да увеличи информираността на употребяващите по тези въпроси, което може да бъде форма на обучение чрез връстници.

В интервю за BBC д-р Хенри Фишер, химик в The Loop (която управлява услуга за лабораторно тестване по време на музикални събития), заявява, че до 20% от хората, които тестват вещества по време на събития, изхвърлят наркотиците си, след като получат резултата от тестовете. Подобни резултати се срещат сред хората, които тестват наркотиците си на фестивала Groovin’ the Moo в Канбера, Австралия: след получаване на резултатите 18% от участниците решават да не употребяват незаконни наркотици по време на фестивала, а 12% казват, че ще употребяват по-малко³⁰. Това, разбира се, зависи от резултатите, ако те покажат замърсяване или различен от очаквания състав на веществото, хората често предпочитат да се отърват от по-опасните вещества. Обаче ако наркотиците са с добро качество, те обикновено се употребяват.

Различни видове тестове са възможни в зависимост от различните обстоятелства и може да се отнасят за различни вещества. Представени са следните, подредени от най-простия и евтин метод до най-трудния и скъп:

ТЕСТ ЛЕНТА ЗА ФЕНТАНИЛ

Разкрива фентанил, силно активен синтетичен опиоид, чиито производни са често 50 до 100 пъти по-силни от хероина. Фентанилите често са причина за свръхдоза с опиоиди заради своята силна активност дори при невидими с просто око дози (откриват се в подправени наркотици, нови психоактивни вещества и дори в неопиоидни вещества, като кокаин или MDMA, например). Тест лентите за фентанил се използват след направа на разтвор на веществото във вода, в който се поставя тестът. Резултатът е както при тест за бременност —

наличие на една или две чертички. Тестът е много лесен за изпълнение и тълкуване на резултата. Може да се използва при почти всякакви обстоятелства.

КОЛОРИМЕТРИЧНИ ТЕСТОВЕ

Проверяват наличието на вещество, но не и честотата или силата на веществото. Това са течни химически реактиви, които променят цвета си при наличие на дадено вещество. Тези тестове са относително лесни за използване, но се изисква базово познание за възможния вид притежавано вещество (на база на това се подбират конкретните реагенти). Трябва да се използват най-малко два теста (реагентите имат спектър от реакции), тъй като много вещества реагират в един и същ цвят, така че трябва да се приложат повече тестове, за да се направи изключване, а за предпочитане е да се направи целият комплект от 4-5 теста, всеки реагиращ на конкретен вид вещество. 90% от примесите ще реагират на 1 от 3 теста, а 95% — на един от 5 теста. Използването на всичките тестове ще увеличи вероятността за откриване на повече възможни примеси. Колкото повече реагенти се използват, толкова по-точен ще бъде резултатът (напр. в случай на смес от няколко вещества).

ТЪНКОСЛОЙНА ХРОМАТОГРАФИЯ (TLC)

Проверява чистотата (броя на компонентите и концентрацията им чрез разделяне на компонентите на дадено вещество върху специална пластина) и изисква специализирана апаратура/оборудване (UV лампа, линия, пипети, тестови течности). TLC не замества реагентите за идентификация на компонентите — все пак трябва да бъдат използвани колометрични реагенти за сигурност. Може да бъде извършена в домашни условия, но изисква време и по-голяма подготовка. Използването на този метод и интерпретацията на резултатите е със средна трудност.

ВИСОКОЕФЕКТИВНАТА ТЕЧНА ХРОМАТОГРАФИЯ (HPLC)

Включва разделянето на компонентите на дадено вещество чрез разпределянето им под

налягане в специална колона с помощта на разтворител. Така че HPLC позволява идентифициране на веществата и тестване на чистотата им. Този метод, както всеки друг, има своите ограничения. Особено проблемно е идентифицирането на компоненти, чието присъствие не е очаквано в дадена проба, напр. редки примеси или остатъчни продукти от химичния синтез. Все пак това е един относително евтин лабораторен тест.

ГАЗОВА ХРОМАТОГРАФИЯ/МАССПЕКТРОМЕТРИЯ (GC/MS)

Представлява лабораторен тест. Той се състои в разделяне на компонентите на дадено вещество в специален апарат и последващото им подлагане на процес, който позволява идентифициране на веществото, определяне на количеството му и откриване на примеси. Процесът на GC/MS е много прецизен и изисква голямо и скъпо оборудване. За съжаление, не е възможен за изпълнение в домашни условия.

Тестването на психоактивните вещества се извършва с помощта на четири механизма:

- Клиентът поръчва теста чрез пощенска пратка. Клиентът сам извършва теста с помощта на инструкциите, приложени към него.
- Продажба на тестове в пунктове за продажба на доставчици на тестове и търговци; клиентът сам извършва теста с помощта на инструкциите, приложени към него.
- Разпространяват се на щандовете при хората, работещи на терен по време на партита. Възможна е помощ от страна на хората, работещи на терен, при извършването на теста в зависимост от правните регулации, които са в сила в съответната държава. Независимо от правната ситуация по отношение на притежанието на веществото, обучителят връстник може да помогне на своите връстници да изтълкуват резултатите, напр. на базата на реакцията, записана на видео от употребяващия, например в тоалетната на клуба.

30 Al-Juzi A. ‘My day with the drug testing squad...’. London; BBC Three, 31 August 2018. <https://www.bbc.co.uk/bbcthree/article/92063060-2ca3-4d9a-a6a2-538e47394f58>

4. В редица европейски държави работата на лаборатории за тестване на наркотици е позволена. Това позволява по-точното тестване. Освен това резултатите от този вид тестове могат да бъдат използвани за мониторинг на пазара на наркотици и съответно да бъдат в помощ на системите за ранно предупреждение. Лабораториите могат да бъдат:

- стационарни (клиентът изпраща проба на лабораторията и получава отговор с резултата от теста) или,
- изнесени мобилни лаборатории, разполагани по време на музикални фестивали (клиентът донася пробата в лабораторията и получава отговор с резултата от теста).

Важно е човекът, работещ за намаляване на вредите (работещ с връстници или обучител връстник), да проведе личен разговор с клиента, след като тестът е предаден или извършен (ако е разрешено от закона). Трябва да бъдат обсъдени потенциалните рискове от употребата на веществото и начините за намаляване на рисковете (напр. управление на начина на употреба на веществото или контролиране на дозата). Полезно е да се информира клиента за достъпните здравни и образователни услуги. Тестването на вещества е добра възможност да се достигне до употребяващите наркотици с услуги за намаляване на вредите и насърчване на здравето. Проекти, свързани с тестване на наркотици, са: Energy Control (Испания), Check!t (Австрия), Check!n (Португалия), Bunk Police (САЩ), DrogArt (Словения) и Dance Safe (САЩ, Канада).

ДОБРИ ПРАКТИКИ

THE LOOP

Лондон, Обединено Кралство

The Loop е НПО, която предлага услуги за проверка на наркотици в нощни клубове и по време на музикални фестивали. Проверката на място се осъществява от екип от опитни доброволци химици. Услугата предоставя възможност за споделяне на информация за намаляване на вредите с хората, които употребяват наркотици, за информиране относно потенциалните рискове и вреди от употребата, позволява на хората, които са избрали да употребяват наркотици, да направят информиран избор, предоставя информация, която може да бъде изпратена чрез социалните медии, други медийни канали и информационни пунктове и която е свързана с конкретни вещества в сътрудничество с полицейските и медицинските служби с цел намаляване на вредите на място и минимизиране на вероятността от голям риск за обществената безопасност

1.3.3.3. Превенция на ХИВ/СПИН, грижа и подкрепа

Обучение чрез връстници може да бъде използвано в много области на общественото здраве, включително обучение по хранене, семейно планиране, употреба на вещества и превенция на насилието. Но обучението чрез връстници за ХИВ/СПИН се отличава с многобройни примери на прилагането му в най-новата международна литература, посветена на общественото здраве. Поради неговата популярност нарастват и глобалните усилия за по-добро разбиране и подобряване на процеса

и влиянието на обучението чрез връстници в областта на превенцията на ХИВ/СПИН, грижата и подкрепа.

Обикновено то се състои в набиране на членове на специфични рискови групи, които да насърчават останалите членове да променят рисковите сексуални поведения и да поддържат здравословни сексуални поведения. Въпреки че повечето дейности за превенция на ХИВ/СПИН са насочени към хора, които инжектират наркотици, секс работници и мъже, които правят секс с мъже, сравнително наскоро настъпва промяна в подхода, като се подчертава важността на безопасните практики сред всички групи, по-специално сред младите хора.

